

**СВІТОВИЙ ДОСВІД ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ НА ПРИНЦИПАХ СТАЛОСТІ:
УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ**

Мащенко Ольга Вікторівна

*доктор економічних наук, професор,
перший проректор з наукової та науково-педагогічної роботи,
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя*

Амірханян Грачія

*аспірант,
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя*

Розвиток аграрної інфраструктури є ключовим фактором економічної стабільності та продовольчої безпеки. В умовах війни та кризових явищ в Україні надзвичайно важливо використовувати світовий досвід щодо інфраструктурного забезпечення сільського господарства. Нами розглянуто міжнародні підходи до розвитку аграрної інфраструктури на принципах сталості та визначено, які аспекти можливо реалізувати в сучасній Україні в умовах повномасштабного вторгнення та повоєнного відновлення.

Загалом існує значний глобальний інфраструктурний розрив, який впливає на ефективність аграрного сектору. За даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН аграрна інфраструктура здатна суттєво підвищити економічну ефективність сільськогосподарського виробництва. Наприклад, втрати сільськогосподарської продукції на різних ланках продовольчого ланцюга досягають 20 дол. США на кожну тонну сільськогосподарської продукції, або 600 млн дол. на рік з урахуванням нинішніх обсягів експортних поставок вітчизняних аграріїв на світові ринки [1].

Недостатній розвиток інфраструктури обмежує доступ аграрний товаровиробників до ринків, фінансів та інформації, що негативно позначається на їх конкурентоспроможності. Українські дослідники Столярчук Я., Ільницький Д., Войчак Д. зазначають, що розвиток ринків всіх рівнів (глобального, регіонального, національного) відбувається нерівномірно і однією з ключових компонент, що активізують або ж стримують цей розвиток є стан забезпеченості відповідною інфраструктурою. В результаті країни, які не інвестували в розвиток інфраструктури поступово втрачали конкурентні позиції на міжнародних ринках [2].

В Україні існують проблеми аграрного сектору, які вимагає комплексного підходу до розвитку аграрної інфраструктури. Одним з

найбільш важливих механізмів підтримки аграрної інфраструктури є Спільна аграрна політика (САР) Європейського Союзу. Вона є найдавнішою політикою ЄС, яка почала запроваджуватись ще у 1957 році. Програми САР фінансують розвиток логістики, сільськогосподарських кооперативів, цифровізації та інноваційних технологій. На сьогодні ця програма визнається найбільш обґрунтованою політикою підтримки та ефективного функціонування аграрного сектору економіки в світі, прикладом успішного впровадження принципів сталості в аграрну інфраструктуру.

Сучасна спільна аграрна політика (САП) ЄС спрямована на підтримку фермерів, забезпечення продовольчої безпеки та збереження сільських територій, також включає фінансову підтримку, розвиток сільських територій та впровадження екологічних практик у сільському господарстві [3].

В рамках цієї політики було реалізовано значну кількість ефективних інфраструктурних проєктів. Зокрема, саме проєктів спрямованих розвиток цілей сталого розвитку в аграрній сфері. Яскравим прикладом може бути німецька компанія BayWa ge, яка отримала фінансування у розмірі 6,5 мільйонів євро в рамках програми ЄС LIFE. Ці кошти будуть використовуватись для розробки шести проєктів у п'яти країнах до 2027 року, які поєднують сільське господарство із виробництвом сонячної енергії. Проєкти поєднують сільське господарство з виробництвом сонячної енергії, забезпечуючи захист сільськогосподарських культур та виробництво зеленої енергії і будуть реалізовуватися у Франції, Іспанії, Нідерландах, Німеччині та Італії, зокрема, в Іспанії вперше використовується агро-фотоелектрична система для вирощування мигдалю [4].

У 2023 році Європейський Союз спільно з Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН (ФАО) розпочали проєкт на суму 15,5 мільйонів доларів США, спрямований на підтримку сільських домогосподарств, дрібних фермерів та малих сільськогосподарських підприємств в Україні. Метою цього проєкту стало відновлення та зміцнення ланцюжків доданої вартості у сільському, рибному та лісовому господарствах, а також їх адаптація до умов воєнного часу. Проєкт охоплює Львівську, Івано-Франківську, Закарпатську та частину Чернівецької областей, надаючи гранти від 1 000 до 25 000 доларів США для інвестицій на рівні фермерських господарств та ланцюжків доданої вартості. Ця ініціатива сприяє забезпеченню продовольчої безпеки та підтримці аграрного сектору в умовах війни [5].

Але сьогодні САП ЄС стикається з багатьма проблемами, тому Єврокомісія пропонує цілеспрямований перегляд Спільної сільськогосподарської політики (САР) для підтримки фермерів ЄС. Ця законодавча пропозиція Європейської Комісії є прямою відповіддю на

сотні запитів, отриманих від представницьких організацій фермерів і держав-членів. Вона доповнює короткострокові дії Комісії, які вже здійснюються, щоб допомогти зменшити адміністративний тягар для фермерів.

У перший рік впровадження чинної CAP (2023-2027 рр.) фермери ЄС зіткнулися з проблемами повного дотримання деяких стандартів, корисних для довкілля та клімату, які називаються «хорошими сільськогосподарськими та екологічними умовами» (GAEC). А так як зміцнення позицій фермерів у ланцюжку постачання продовольства є одним із ключових завдань CAP. На рівні ЄС вже запроваджено низку заходів, спрямованих на забезпечення більшої справедливості та захист фермерів від недобросовісної торгової практики.

Ефективність функціонування аграрної сфери ЄС дає можливість використати його позитивний досвід в Україні, адже не дивлячись на певні кроки держави в напрямку інтеграції у європейський простір, існує ряд важливих проблем, що істотно гальмують даний процес. Однією з найгостріших проблем, яка значно уповільнює питання інтеграції є невідповідний розвиток аграрного сектора України, який має велике значення для економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Themen D. Food Losses and Waste in Ukraine. Country Report. UN Food and Agriculture Organization. 2013.

2. Столярчук Я., Ільницький Д., Войчак Д. Глобальний інфраструктурний розрив в теорії та реаліях агробізнесу України. *Міжнародна економічна політика*. 2019. № 2 (31). С. 120–146.

3. Семененко О. Досвід реалізації принципів спільної аграрної політики ЄС і розвиток аграрної сфери України. *Науковий вісник Ужгородського університету Серія Економіка*. 2011. Спецвипуск 33 (ч. 3). С. 184–187.

4. BayWa об'єднує сонячну енергетику та сільське господарство у 5 країнах при фінансуванні ЄС. URL: <https://agrarii-razom.com.ua/news-agro/baya-obednuje-sonyachnu-energetiku-ta-silске-gospodarstvo-u-5-krainah-pri-finansuvanni-es>

5. Україна: Партнерство ЄС та ФАО забезпечить відновлення та розвиток сільськогосподарських ланцюжків доданої вартості. URL: <https://ukraine.un.org/uk/214073>